

CZU 008(498.8):929=135.1

PERSONALITĂȚI DOBROGENE CARE ȘI-AU LEGAT NUMELE DE BASARABIA

Dr. Luminița STELIAN,

Dr. Angela-Anca DOBRE,

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

De-a lungul istoriei poporului român, diferitele forme de relief nu au constituit granițe reale, chiar dacă acestea au jucat rolul unor frontiere vremelnice. Munții sau râurile, Carpații, Dunărea sau Prutul nu i-au ținut pe români departe unii de alții, sufletul românesc fiind la fel de puternic în tot spațiul carpato-danubiano-pontic.

Din punct de vedere cultural, dar și economic sau social, reprezentanți ai provinciilor istorice românești, aflate uneori sub stăpânirea unor imperii vecine, au trăit și au creat în alte zone decât cele în care s-au născut, limba și cultura fiind cea care i-a unit întotdeauna.

Este și cazul Basarabiei, țărâm străvechi românesc, care a dat culturii și civilizației românești personalități dintre cele mai importante, unele dintre ele trăind și creând în și pentru Dobrogea.

În acest articol ne propunem să prezentăm doar o parte dintre aceste personalități care s-au afirmat în diverse domenii ale vieții social-economice și politice românești în ultimul secol.

Boris Cobasnian, cunoscut ca dirijor și pedagog, s-a afirmat cu predilecție în muzica corală. S-a născut în satul Petroșani, raionul Bălți, Basarabia, la 9 martie 1926, și a decedat la Constanța la 9 august 2011.

A fost elev la Școala Normală „Mihai Viteazul” din Chișinău, apoi urmează concomitent Conservatorul din București și Academia Comercială.

După terminarea studiilor a fost repartizat la Hunedoara, vine din 1959 la Constanța unde,

până în 1989, va fi maestru de cor la Teatrul Liric din Constanța. A înființat corul „Vox Maris” din Constanța cu care a obținut numeroase premii la concursuri internaționale. Din 2001, a fost profesor asociat la clasa de Dirijat Coral, specializarea Muzică Religioasă, a Facultății de Teologie din cadrul Universității „Ovidius”. A avut și preocupări componistice care au vizat muzica de scenă și simfonică.

A fost membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Simion Tavitian, publicist și jurnalist. S-a născut la 3 februarie 1926 în localitatea Cetatea Albă și a decedat la 7 noiembrie 2008 la Constanța.

Studiile le-a făcut la Facultatea de Limbi Străine a Universității București și la Facultatea de Economie Generală a Academiei de Studii Economice.

Activitate socioprofesională se distinge prin multe lucrări, studii literare, istorice și sociale despre viața armenilor. A pus bazele „Târgului Colecționarilor din România” și ale „Magazinului de Filatelie, Cartofilie și Numismatică” (1995); jurnalist la cotidianul *Dobrogea Nouă*.

Constantin Tomescu, profesor, istoric și teolog cu un doctorat, în 1927, la București. S-a născut la Constanța la 20 februarie 1890 și a decedat la 5 iulie 1983.

A fost elev la Școala de Cântăreți Bisericești din Galați (1902-1903); absolvent al Seminarului Teologic Veniamin din Iași (1912); absolvent al Facultății de Teologie din București (1916).

În activitatea socioprofesională reținem: secretar general al Arhiepiscopiei Chișinăului (1919-1942); profesor de Istoria bisericii române la Facultatea de Teologie Chișinău (1926-1931); profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți-Suceava (1941-1946); prodecan la Facultatea de Teologie din Chișinău (1926-1928); secretar de stat la Culte și Arte (1937-1938) ș.a.

A fost membru al Societății istorico-arheologice bisericești; secretar general al Bisericii din Basarabia (din 1918) și colaborator la revistele *Arhivele Basarabiei* (1929-1938), *Misionarul*, *Luminătorul*.

A fost închis la penitenciarul Sighet (1948-1955) și Jilava (din 25 august 1958 până în 1964).

Nicolae Rădulescu-Dobrogea, rezident regal al Ținutului „Marea”.

S-a născut la Constanța, iar din 1918 a venit în Basarabia, unde timp de 15 ani a ocupat diferite funcții administrative: prefect al județului Soroca, prefect de Soroca și prefect de poliție la Chișinău.

A fost inspector general administrativ. Din 1932, conduce secretariatul general al Ministerului Basarabiei.

Solomon Rosenberg, avocat din Chișinău, președintele Comunității israelite.

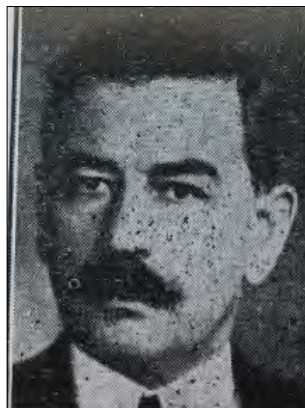
S-a născut la Babadag, județul Tulcea, la 25 august 1891. Urmează liceul la Tulcea și Facultatea de Drept la București. A participat la luptele din Primul Război Mondial, fiind decorat.

Politician al Partidului Național Țărănesc cu numeroase inițiative legislative. A fost consilier municipal la Chișinău, secretar al primului Barou de avocați din Basarabia (înființat în 1918).

Decorații: „Coroana României” cu spade în grad de Cavaler și panglica „Virtutea Militară”, „Steaua României” în grad de ofițer, „Crucea de război”, „Victoria”, „Vulturul României”, „Regele Carol I”.

Luca Brânză, avocat din Chișinău. S-a născut la 1884 în comuna Hagi-Curda, Ismail.

A fost decan al Baroului Chișinău, fost președinte pentru Basarabia a „Frontului Românesc”, gruparea politică a lui Alexandru Vaida-Voevod.

A participat în Primul Război Mondial la numeroase bătălii care au avut loc în Dobrogea, de unde a fost făcut prizonier.

A tradus în românește operele scriitorilor ruși A. Cehov, L. Tolstoi ș.a.

Apostol D. Culea, director al Fundației Culturale Regale „Principele Carol”.

S-a născut în 1882, în comuna Sudiți, județul Ialomița; a decedat în 1949, la București.

A fost învățător, inspector cultural la „Casa Școalelor”, director și subdirector în Ministerul Instrucției Publice. Fost șef al propagandei și serviciului extrașcolar din Basarabia, fost redactor la *Școala Basarabiei*, *Sfatul Țării*, *România Nouă*; a condus revistele *Vremea Nouă*, *Lamura*.

A fost decorat cu „Meritul cultural” în grad de ofițer, Crucea pentru Merit, ordinul Ferdinand.

A scris numeroase studii despre Dobrogea, între care amintim volumul *Cât trebuie să știe oricine despre Dobrogea: Trecutul prezentul viitorul*.

Milița Pătrașcu a fost artistă plastică, sculptoriță și portretistă română, participantă la mișcarea artistică de avangardă românească.

S-a născut la Chișinău la 13 decembrie 1892 și a decedat la 25 ianuarie 1976 la București. Fostă elevă a lui Constantin Brâncuși, Milița Pătrașcu a fost considerată de specialiști ca cea mai înzestrată femeie sculptor a României în secolul al XX-lea. A fost soția lui Emil Pătrașcu.

Este creatoarea Monumentului Eroilor Regimentului 13

Artilerie situat în Constanța, pe bulevardul Tomis, într-un mic parc de lângă Capela Militară. Inițial, monumentul era situat în incinta unităților militare.

Mihail Coiciu, avocat și om politic.

S-a născut în 1842 în județul Cahul și a decedat în 1914. A studiat la Cahul, Odessa, Chișinău și Iași.

A deținut diferite funcții în administrația publică: prefect al județului Cahul, primul administrator al Plășii Hârșova după Unirea Dobrogei cu România, director al Prefecturii Constanța și primar al orașului Constanța de trei ori (1886-1888, 1892-1894 și 1894-1897), președinte al Consiliului Județean Constanța (1904-1905).

În timpul administrației sale, s-au construit Palatul Comunal din Constanța și mai multe școli.

Am prezentat în acest studiu o parte dintre personalitățile care și-au legat numele de cele două provincii istorice românești și care au marcat, prin activitatea lor în diferite domenii, viața culturală și social-politică a României. În cele cinci volume ale *Dicționarului de personalități dobrogene*, editat de Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța, se regăsesc mult mai multe nume de artiști, scriitori, ingineri, oameni politici, profesori care fac cinste nu numai pământului dobrogean și basarabean, ci și României întregi.

